

نَبضِ اقتصاد

واکنش به تظهير وزیر اقتصاد

رژيم پهلوی

هفته گذشته درگذشت علینقی عالیخانی، وزیر اقتصاد رژیم پهلوی و واکنش عجیب برخی رسانه‌ها و سیاسییون داخلی مواجه شد که از او با عناوینی چون «معمار اقتصاد صنعتی ایران» و شخصیتی درحد «نایفه اقتصادی»، یاد کردند. دوران تصدای عالیخانی در وزارت اقتصاد رژیم پهلوی (از بهمن ۱۳۴۱ تا مرداد ۱۳۴۸) دوران تصویب و به اجرا درآمدن اصلاحات شاه موسوم به انقلاب سفید» بودو اوپیش ازآن کارمندساواک بود.

دکتر محمد کهندل، اقتصاددان در واکنش به انتشار برخی مطالب درباره علینقی عالیخانی، وزیر اقتصاد ایران در دهه ۴۰ که او را يك اقتصاددان شهیر، برجسته و معمار اقتصاد ایران نامیده‌اند به نود اقتصادی گفت: واقعیت این‌طور نیست، آقای علینقی عالیخانی از وزیران سابق اقتصاد در قیل از انقلاب بوده است که به نظم اقدام مثبت و خاصی برای اقتصاد ایران انجام نداد، اگرچه امروز لیبرال‌ها و ضدانقلاب می‌گویند او معمار اقتصاد ایران بوده، اما شواهدتاریخی نشان می‌دهد آنچه در سال‌های ۵۰ تا ۵۶ برسر اقتصاد ایران آمد، نتیجه اقدامات وزیر اقتصاد و دوستانش در دهه ۴۰ بود. کهندل افزود: من مانده‌ام امروز عده‌ای که اصلا از آن دوران چیزی نمی‌دانند فردی مثل عالیخانی را که ساواکی وآدم امنیتی شاه بود اقتصاددان شهیر می‌نامند. آتهایی که می‌گویند عالیخانی، معمار اقتصاد ایران بوده، به نظرم مطالعات اقتصادی ندارند و کم‌سواندند. آمارها به‌خوبی نشان می‌دهد اقتصاد ایران در اواخر دهه ۴ و اواسط دهه ۵۰ به ویرانه‌ای تبدیل‌شده بود که این‌ویرانگی از تبعات وزارت مرحوم عالیخانی بوده است.

یادداشت

فاصله فراوان اینستکس با انتظارات ایران

ادامه از صفحه اول

ممکن است افرادی در پاسخ به این گزاره بگویند پس چرا بانک‌های توسعه اروپایی بایش نمی‌گذارند؟ پاسخ این است که هرچقدر شرکت‌های اقتصادی از لایه ملی به سمت بین‌الملل توسعه پیدا کنند، به‌جز خود شرکت، افراد آن هم می‌توانند مورد حمله‌های تحریمی واقع شوند. طبعاً علاقه یک‌طرف بین‌المللی‌تر مثل بانک توسعه اروپایی نسبت به این موضوع (همکاری با ایران) بسیار اندک خواهد بود اما در رده شرکت‌های ملی-دولتی این مشکلات تا حد زیادی برطرف شده است.

۲- راه دوم، کار کردن با طرف‌های اروپایی از طریق شعب و زیرمجموعه‌های آنها در چین است که تحریم‌پذیری بسیار کمی دارد زیرا راه‌حل‌های متعددی برای انتقالات مالی در چین وجود دارد که طرف آمریکایی قادر به تحریم آن نیست. بنابراین اینستکس نه تنها سبقت‌توانایی اروپایی‌ها نیست بلکه حتی کف توانایی آنها هم نیست، البته مقصود این نیست که بگوییم مرگ بر اینستکس و نگاه سلبی به آن داشته باشیم بلکه به همین معامله اینستکس هم می‌شود نگاه ایجابی داشت. به طور مثال در سمت چپ ترازنامه اینستکس يك خط اعتباری بلندمدت گذاشته شده که به هیچ وجه نوزانس (وام‌های کوتاه‌مدت) نباشد. همچنین اینستکس مابه‌ازای نفتی باید داشته باشد. پس اگر ادعای اروپا این است که باید دو سال دیگر تا پایان دولت ترامپ صبرکنیم، پیشنهاد اولیه ایران باید این باشد که يك خط اعتباری ۴۰ میلیارد یورویی دوساله که مابه‌ازای آن تحویل نفت در داخل خاک ایران به اروپایی‌ها باشد، از جانب اروپا اعطا شود. البته باید این را هم گفت که اساساً و لزوماً رفتن به سمت خط اعتباری غلط نیست، به شرط آن که ایران در کنار همه مشکلات دیگرش مشکل بدهی خارجی هم پیدا نکند. اگر مثل خط اعتباری اروپا جدی‌تر شود، ایران باید يك فهرست با تفسیر گسترده‌تر از کالاهای غیرتحریمی آماده کند که فراتر از غذا و دارو باشد و به صورت هوشمندانه روی خطوط قرمز حرکت کند و این را روی میز طرف اروپایی بگذارد. ما باید رویکرد ایجابی نسبت به این موضوع داشته باشیم اما حتی اگر این اصلاحاتی که بنده پیشنهاد می‌دهم یا هر کس دیگری پیشنهاد دهد بخواهد انجام شود به هیچ وجه نایستی اقدام ایران در گام دوم موضوع هسته‌ای خودش متوقف شود. به این خاطر هنوز این موضوع با آنچه ایران مابه‌ازایش رفتار هسته‌ای خود را متوقف کرد(که بگرام بود) خیلی فاصله دارد و اصلاً اگر این تصور به وجود آید که ایران در قبال این راه‌اندازی نصفه و نیمه و بدون جان‌اینستکس، بایستی از اتمام حجت هسته‌ای خود عقب بکشد حداقل به لحاظ فنی و اقتصادی غلط است.

نظارت وزارت کار است و این کارگران در کارگاه‌های بدون شناسنامه جزو فراموش‌شدگان به شمار می‌روند. نماینده کارگران در شورای عالی کار درباره قراردادهای سفید امضای کارگری گفت: وقتی يك کارگاه غیررسمی و به‌اصطلاح زیرزمینی باشد، قرارداد سفید امضا به وفور وجود دارد.

اروپا قرار بود اس.پی.وی ایجاد کند نه اینستکس

رضا پدیدار، عضو اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران در خصوص راه‌اندازی کانال تبادلات مالی ایران با اروپا موسوم به اینستکس گفت: این کانال به‌تازگی راه‌اندازی شده و نحوه کارکرد آن نیز به تمام وزارتخانه‌های مربوط به فعالان اقتصادی اطلاع‌رسانی شده است لکن هنوز فعال‌سازی یا عملیاتی نشده است به همین دلیل نمی‌توانم بگویم آیا این کانال می‌تواند تحریم‌های آمریکا را خنثی کند یا خیر.

وی افزود: فرمول مرادوات مالی بین اتحادیه اروپا و ایران در کانال مالی اینستکس تعریف شده است، به این ترتیب کسانی که کار واردات و صادرات انجام می‌دهند می‌توانند از این کانال مالی که مشابه فرآیند نظام بانکی سوئیفت است استفاده کنند، ولی چون به عنوان يك نمونه اتحادیه اروپا به آن عمل نکرده است و سابقه‌ای در این زمینه وجود ندارد کارشناسان اقتصادی از اظهارنظر در خصوص کارایی آن عاجز هستند. این عضو اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران اذعان کرد: فرآیندی که وزارت خارجه در این زمینه آورده است این است که فعالان اقتصادی می‌توانند از این کانال استفاده کنند و صادرات و واردات خود را از این سامانه که مشابه بانک‌های کوچک و صرافی‌ها عمل می‌کند، انجام دهند. پدیدار در خصوص وضعیت مطلوب رابطه ایران و اروپا گفت: وضعیت مطلوب رابطه اقتصادی ایران و اتحادیه اروپا این است که طرف مقابل کانال مالی موسوم به اس.پی.وی که قبل از اینستکس معرفی کردند و آن را عوض کردند عملیاتی کنند چون آن سامانه مستقیماً از طرف نظام مالی سوئیفت عمل می‌کرد، به عبارت دیگر خط مستقیم سوئیفت بین بروکسل (مقر اتحادیه اروپا) و تهران برقرار می‌شد که البته با آن مخالفت شد.

رابطه ایران و اروپا نباید محدود به اینستکس باشد

محمود نجفی‌عرب، عضو اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران درخصوص راه‌اندازی کانال تبادلات مالی ایران با اروپا موسوم به اینستکس گفت: هنوز عملیات اجرایی کانال مالی اینستکس شروع نشده است. اگر آنچه طبق این کانال قرار است اروپاییان به آن الزام داشته باشند محقق شود می‌توانیم شاهد این باشیم که برخی از مشکلات اقتصادی کشور، نه همه آن حل شود. وی با بیان این‌که راه‌اندازی اینستکس هیچ ربطی به فروش نفت به اروپا ندارد، اظهار کرد: اگر این کانال به طور کامل اجرا شود، می‌توانیم قطعات خودرو را که هم‌اکنون تحریم هستیم از اروپا تأمین کنیم.

نجفی‌عرب با اشاره به وضعیت روابط اقتصادی ایران و اروپا گفت: روابط اقتصادی اروپا با ایران باید به نحو نرم‌الی از سر گرفته شود تا بتوانیم به کشورهای اروپایی صادرات پتروشیمی و فولاد داشته باشیم تا در زمینه تأمین منابع به مشکل برخوردیم، با این حال باید بگوییم رابطه ایران و اروپا نباید محدود به راه‌اندازی کانال مالی اینستکس باشد.

انتظار بازگشت پژو را نداشته باشیم

محمدرضا انصاری، نایب‌رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران در خصوص راه‌اندازی کانال تبادلات مالی ایران با اروپا موسوم به اینستکس گفت: باید از هر ابزاری برای دور زدن تحریم‌های آمریکا استفاده کنیم، زیرا این ابزارها به نوعی امکانات باقیمانده و ایجادشده ایران برای رفع تحریم‌ها محسوب می‌شوند که یکی از این موارد، کانال مالی اینستکس برای رابطه اقتصادی کشورهای اروپایی با ایران است.

وی افزود: اروپاییان تمایل زیادی به همکاری با ایران دارند ولی شرکت‌های اروپایی که معاملات دلاری دارند یا با آمریکایی‌ها همکاری می‌کنند، قادر نخواهند بود با کشورهای همکاری لازم را انجام بدهند. به همین دلیل این کشورها اگر بتوانند کانال دولتی با ایران باز کنند، کشورمان می‌تواند بهره‌برداری اقتصادی از این امر داشته باشد. نایب‌رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران اذعان کرد: راه‌اندازی این کانال به این دلیل است که اروپاییان حاضر نیستند بازار ایران را از دست بدهند به همین دلیل اگر ارتباط تجاری دوطرفه حاصل شود شاید ایران نیز بتواند نفت خود را به اروپا بفروشد. انصاری در پاسخ به سوالی درخصوص بازگشت شرکت‌هایی همچون پژو به ایران با راه‌اندازی کانال مالی اینستکس گفت: به هیچ عنوان پژو نمی‌تواند در ایران سرمایه‌گذاری کند، چون این شرکت خصوصی بوده و سرمایه‌گذاران آن یا آمریکایی هستند یا معاملات تجاری وسیعی از طریق دلار با این کشور دارند. وی تصریح کرد: بخش خصوصی ایران خصوصاً در زمینه مواد غذایی امکانات وسیعی دارد به همین دلایل صادرات به اروپا باید به طور وسیع صورت گیرد تا رابطه ایران و اروپا به وضعیت مطلوب برسد البته نباید انتظار داشته باشیم به طور کامل اروپا ناقض تحریم‌های ظالمانه آمریکا باشد.

اینستکس مشکل بانکی را حل نمی‌کند

مسعود براتی، کارشناس اقتصادی

- اینستکس دفتری برای ثبت بستنکاری و بدهکاری میان ایران و شرکت‌های اروپایی است.
- سازوکاری بر مبنای عدم رابطه بانکی میان ایران و اروپاست، زیرا تراکنش بانکی در اینستکس میان ایران و اروپا انجام نمی‌شود و بانک‌های ایرانی با بانک‌های اروپایی رابطه کارگزاری ندارند.
- اگر ایران نفت یا کالایی دیگر به شرکتی اروپایی بفروشد، با خط اعتباری از جانب اروپا برای ایران باز شود، حساب ایران در اینستکس بستنکار می‌شود.
- اگر ایران از يك شرکت اروپایی کالا خرید کند، آن شرکت صورتحساب را به اینستکس می‌دهد و در صورت تأیید، شرکت بدهکار به ایران با شرکت طلبکار تسویه می‌کند.
- اینستکس در تجارت با ایران صاحب اختیار است، یعنی می‌تواند درستی يك خرید و فروش را تأیید نکند. کما این‌که اعلام کرده در ابتدا تنها اقلام بشردوستانه را کارسازی می‌کند.
- عملاً اینستکس قیم خرج کردن طلب‌های ایران از شرکت‌های اروپایی می‌شود.
- تحقیقاً اینستکس پای خود را از دایره تحریم بیرون نخواهد گذاشت.
- تا آمریکا مجوز خرید نفت ندهد اروپا از ایران نفت نمی‌خرد. همچنین اینستکس مراقبت خواهد کرد ایران اقلام تحریمی نخرد و اقلام خریداری‌شده دست نهادهای تحریمی نرسد.
- طرف ایرانی اینستکس دو کارکرد دارد، اول ثبت موازی اطلاعات برای مباحث حسابداری، دوم ارائه گواهی مصرف‌کننده نهایی.

غیررسمی و بدون تأیلو هستند.
خدایی افزود: برخی از این کارگاه‌ها در خیابان‌های اصلی تهران مانند خیابان جمهوری هستند که کارگران در آنها خیاطی می‌کنند که در ملامع هستند، اما هیچ‌گونه شناسنامه کارگری در آن کارگاه‌ها وجود ندارد و این به خاطر ضعف

فعالیت ۳/۵ میلیون کارگر در کارگاه‌های زیرزمینی

عضو شورای عالی اشتغال از فعالیت ۳/۵ میلیون کارگر در کارگاه‌های زیرزمینی و بدون شناسنامه خبر داد.

به گزارش فارس، علی خدایی گفت: بر اساس برآوردها ۳/۵ میلیون کارگر در کارگاه‌های زیرزمینی فعالیت دارند که آمار آنها در هیچ جا نیست و این کارگاه‌ها

آیا «اینستکس» تحریم‌های بانکی، نفتی، خودرو و هواپیما را دور می‌زند؟

دور دور تحریم با اینستکس

اروپایی‌ها با گذشت بیش از ۴۰۰ روز از خروج آمریکا از برجام وعده‌هایی که به ایران درباره حفظ تعهدات اقتصادی خود دادند، روز جمعه خبر از عملیاتی شدن سامانه اینستکس دادند. این در حالی است که این سامانه نه راه را برای صادرات نفت ایران به اروپا باز می‌کند و نه موجب بازگشت بانک‌ها و شرکت‌های اروپایی به ایران می‌شود و نه تحریم‌های آمریکا را دور می‌زند. درواقع

بهترین توصیف را برای اینستکس، عبدالناصر همتی رئیس‌کل بانک مرکزی داشته که معتقد است تا زمانی که اروپا از ایران نفت نخرد، اینستکس بی‌فایده است.

به گفته فعالان اقتصادی کشورمان هم اینستکس صرفاً يك شرکت اروپایی است و قادر به پر کردن خلأهای ایجادشده در تجارت میان ایران و اروپا پس از خروج آمریکا از برجام و اعمال تحریم‌ها نیست. اردیبهشت سال گذشته پس از خروج آمریکا از برجام و اعلام بازگشت چندمرحله‌ای تحریم‌های اقتصادی علیه ایران، شرکت‌ها و بانک‌های اروپایی فوراً ایران را ترک کردند و برخی همچون پژو، رنو، ایرباس و توتال زیر بار تعهدات و قراردادهای خود با دولت کشورمان رزند و زیان‌های سنگینی را به صنعت خودروسازی، شرکت‌های هواپیمایی و صنعت نفت و گاز ایران وارد کردند. دولت‌های اروپایی هم همگی واردات نفت از ایران را به طور کامل متوقف کردند.

نکته مهم آن است که اروپایی‌ها در اظهاراتشان در مورد اینستکس مرتب از واژه تجارت کالاهای مشروع استفاده می‌کنند و منظورشان این است که از طریق این درگاه، معاملاتی انجام خواهد شد که تحت تحریم آمریکا نباشد؛ این یعنی فقط غذا و دارو... و کالاهایی که از همه جا قابل خرید است. با این حال، به گفته فعالان اقتصاد، اینستکس نمی‌تواند راه را برای بازگشت هیچ يك از شرکت‌های اروپایی به ایران فراهم کند و صادرات نفت به اروپا هم آغاز نخواهد شد؛ بنابراین شرکت اینستکس حتی آب‌باریکه هم در تجارت ایران و اروپا نخواهد بود و فقط يك سرگرمی کودکانه در دنیای تجارت محسوب می‌شود.

چرا بی‌فایده؟

اکنون در حالی که تنها ده روز تا پایان ضرب‌الاجل ایران به طرف اروپایی باقی‌مانده، به نظر می‌رسد آنها همچنان نه تنها اراده‌ای برای اجرای تعهدات خود ندارند، بلکه سعی می‌کنند با اقدامات ناچیز و غیرموثری مانند راه‌اندازی اینستکس (INSTEX)، ایران را به عملکرد خود خوشبین کنند.

اینستکس يك سازوکار مالی اروپایی با ایران برای ادامه مبادلات تجاری است که این کانال مالی در بهمن سال ۹۷ با نام INSTEX در فرانسه ثبت شد. در این سازوکار، مبادلات با یورو انجام می‌شود اما نکته قابل تأمل این است که در این سازوکار قرار نیست ایران پولی دریافت کند، بلکه در مقابل تعهدات طرف‌های اروپایی، برخی اقلام به ایران داده خواهد شد. مسأله مهم‌تر این است که عملاً اینستکس هیچ کاری علیه تحریم‌های آمریکا انجام نمی‌دهد بلکه اینستکس تحریم‌های آمریکا را به رسمیت می‌شناسد! وعده اروپایی‌ها در خصوص راه‌اندازی این کانال مالی تا چند ماه پس از ثبت آن نیز اجرایی نشد و «سگال مندلگر» معاون وزارت خزانه‌داری آمریکا نیز در نامه‌ای که در روز هفتم می (۱۷ اردیبهشت) به مقامات اروپایی نوشت، هشدار داد که سازوکار مالی اتحادیه اروپا برای تجارت با ایران (اینستکس) و همه اشخاصی که به نوعی

اینستکس مشکل گشا نیست

- علی شمس‌اردکانی، فعال اقتصادی در خصوص راه‌اندازی کانال تبادلات مالی ایران با اروپا موسوم به اینستکس گفت: برخلاف معاملات تجاری پس از جنگ جهانی دوم، اکنون سیستم پرداخت‌های بین‌المللی تحت هژمونی آمریکایی‌هاست به همین دلیل این کشور به طور دلخواه در امور تجاری که تشخیص می‌دهد اجازه تخلف را به هیچ کشوری (از جمله کشورهای بزرگ صنعتی) نمی‌دهد.
- وی افزود: یکی از هژمونی‌ها در بازار انرژی است، با وجود این‌که ایالات متحده آمریکا از تعهدات بین‌المللی همچون برتون وودز (در سال ۱۹۷۳)، برجام و معاهده پاریس خارج شده است لکن مناقشع را به هر نحوی در این معاهدات حفظ می‌کند، مثلاً به ژاپن فشار می‌آورد که به دلار نفت خریداری و عربستان به دلار نفت بفروشد تا از حمایت آمریکا برخوردار باشند و عمده این امور را به رهبری صهیونیست بین‌المللی انجام می‌دهد.
- عضو اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران اظهار کرد: با این تفاسیر به نظر می‌رسد با راه‌اندازی کامل کانال مالی اینستکس نتوانیم خود را از تحریم‌های آمریکا خلاص کنیم و به عبارت دیگر